

M E K T U B

Es deia Kdiya, era descendent del Profeta per la seva única filla, la gran Fatma.

El dia que va néixer Kdiya, tots els tarongers i llimoners del país es cobriren de flors: també florien els llessamins i les magnòlies.

Parents i amics de la família interpretaven aquesta manifestació gojosa de la naturalesa com un símptoma de predestinació: Kdiya era, sens dubte, una elegida d'Allah.

Alguns, d'esperit ambiciós, s'imaginaven que, en fer-se dona, es maridaria amb el fill del Soldà o del Glauí o, qui sap, si amb el propi fill del Xa de Pèrsia.

Altres, de tarà més místic, pretenien que Kdiya guariria els leprosos i els paralítics, domesticaria les feres, ressuscitaria els morts.

Els pares i els germans no somniaven en cap destí extraordinari; estaven com embabiocats davant la formosor i la gràcia de la menuda.

El fet és que Kdiya no era ben bé com els altres infants. Mai no plorava ni cridava; mai el seu front no s'enfosquia; mai no es solcava amb una marca d'impaciència o d'enuig.

La infància de Kdiya s'escolava en un pati d'altres parets emblanquinades que li tapaven tot el veïnat. El món, per^a ella, com per^a qualsevulla altra noia musulmana, es reduïa a ~~un~~ espai esquifit damunt del qual, com un miracle, brillava el cobricel blavíssim del ~~cel~~ ^{firmament}, passaven núvols blancs i grisos, ratxades de tempesta, plüges i brises primaverals i, alguna que altra volta, un fragment de brillant arc-iris.

Prop l'infant, l'àvia filava l'aspra llana de les ovelles blanques i brunes, la mare la teixia amb paciència i constància, els dos ^{enjogassats} germans s'esbatufaven i cridaven.

Kdiya no pretenia mai barrejar-se ni als jocs ni a les disputes dels xiècots. Quan ells eixien al carrer per a esbargir-s'hi, ella no protestava ni es queixava i quan tornaven els rebia amb un somriure complagut.

El pati era plé de claror i de divertiments insospitats: el gat s'hi passejava majestuós, les sargantanes hi paraven el sol i tot d'una s'esquitllaven rebents, desapareixien per una escletxa, les formigues hi desfilaven en interminables corrues.

En el minaret de la mesquita veïna, la veu aguda i solemne del muecí anunciava, cinc cops per dia, l'hora de la plegària als devots. A més a més, una família de cigonyes hi havia fet el niu i Kdiya escoltava les sagrades paraules del religiós mentre espiava el vol lent i feixuc dels ocells de pas.

~~A la primavera~~ Arribaven els falziots i, tot d'una, el celobert es cobria de siluetes breus i xiscladisses.

Un matí Kdiya descobrí, en un recó del pati, un llangardaix gegant de pell verda i escates lluent: parava el sol amb evident voluptuositat. La menuda va acostar-s'hi de puntetes, restà quieta contemplant-lo. El llangardaix havia girat el cap i en comptes de fugir, com ella esperava, restava amb sos lluents ulls rodons i brillants fixes en Kdiya. Ella s'hi va acostar encara més i la mirada del rèptil seguia immòbil i fixa, ~~con clavada en ella~~. Però no podia sostenir-la ^{de la menuda} i aclucava les parpelles a poc a poc.

- Pobre vell llangardaix xaruc, per què no fuges com les teves parentes, les sargantanes?

Ja li girava l'esquena i marxava quan el rèptil tornà a esbadocar els ulls i, sobtadament, començà de seguir-la.

Ella s'havia aturat prop la parra, el llangardaix s'hi aturà també; ella avançà devers el pou, el llangardaix s'hi arrossegà igualment. Restava amb el cap alt, la cua immòbil i la mirada fixa en la de la menuda.

- No sé pas què vols; feia ella un poc esverada

Se li encarà.

- Bé, ja m'has seguit prou, ara vés-te'n.

Lent i feixuc, el llangardaix girà cap i cua i aviat desaparegué per una escletxa.

Però tornà.

Arribava ~~un~~ matí, s'aturava als peus de Kdija, aixecava la meitat del seu cos i fixava sos ulls rodons en la nena. Kdija brandava el cap, el llangardaix també.

- Em plauria saber per què t'has engrescat amb mi, feia ella. Et manca alguna cosa? Tens por d'algu?

Un dia se li acudí d'allargar-li una mà i el llangardaix, com si no esperés res més, s'hi ~~havia~~ enfilà tot seguit. ~~Ve~~ Li havia pujat braç amunt,

~~Kdija sentia gran curiositat envers aquella bestiola la qual, ja no era~~
s'havia aturat entre la part interior del colze i el palmell de la mà.

~~possibilitat dubtar-ho, experimentava qui sap el goig en acostar-se-li~~
Pel seu posat beatífic semblava haver assolit l'estat de benaurança perfec-

ta. La nena li ~~acostava~~ amoixava l'espatlla amb la mà lliure, seguia la direcció de les escames amb suavitat. El llangardaix s'immobilitzava cada cop més, fins que restà ~~rígid~~ rígida com una bèstia dissecada. Kdija el deixà anar a terra, on, en caure, feu un soroll com si fos de cartró. Però tot seguit recobrà l'elasticitat. Sos ulls esllanguitj tornaren a lluir i a mirar ~~a~~ Kdija, amb un ~~esguard desesperadament~~ suplicant.

- Ara vés-te'n, llangardaix,

Ell obeeí amb evident recança.

Aquest fet es reproduí cada dia durant qui, sap el temps fins ^(un matí,) que el llangardaix no es presentà a l'hora acostumada. L'endemà tampoc no vingué ni l'endemà passat ni l'altre, i la menuda, desolada, comprengué que el seu amic havia mort. En honor d'ell vessà les seves primeres llàgrimes.

~~Però aviat se'n distraigué,~~ Començava a somniar en coses indefinibles.

Passava hores senceres immòbil i extasiada amb l'esguard fixe i els llavis

convulsos. Un dia la seva mare li demanà :

- Amb qui parles, Kdija?
- Amb el Profeta.
- I, què li dius?
- Les seves pròpies paraules.
- Qui te les ha ensenyades?
- Ningú.

La mare n'havia parlat amb el pare i, davant d'un fet tan poc ^{ordinari} ~~coment~~ ^{que} malgrat ~~que~~ es tractava d'una noia destinada, com les seves germanes de religió, a la més ^{santa} ~~sagrada~~ de les ignoràncies i al més estricte enclaustrament, el bon musulmà decidí enviar-la a l'Escola Alcorànica.

Kdija hi anava entre els seus dos germans. Mahamed, el gran, l'estirava per la mà dreta; Alzadin, el segon, l'enllaçava per la mà esquerra. Els dos xicots havien rebut severíssimes instruccions ^{La menuda} del pare: No havia de fer un pas sola ni havia de parlar amb ningú.

Mai no s'havia sentit a dir ~~que~~ ^{més de deu} que cap habitant mascle d'aquella ciutat africana hagués après ~~un sol~~ ^{versicle} de les sagrades escriptures per bé que sempre, desde temps immemorials, hi havien vingut Fakirs de qui sap on, ~~hivny~~ per a explicar-les. Per això el vell mestre ~~les~~ recitava sense esperança d'ésser escoltat amb una monotonia ensopidora, que, ^{combinada} amb la calor, invitava a aclucar els ulls i a endormiscar-se. Els deixebles més deixondits, aquells que respectaven el llibre sagrat, ^{es distreien} conseguïen amb prou feines vèncer la nyonya, mentre els altres ~~si entretenia~~ gratant-se els polls del cap, les puces de laixela. ~~altres~~ Atrapaven mosques i els ~~hi~~ arrancaven les ales pel pur goig de veure-les arrossegar-se penosament; ~~mentre els més jo~~ ^{ves} es burxaven el nas o es ficaven ^{l'index} ~~els dits~~ entre ~~els~~ dits del peu...

Kdija escoltava les paraules de la Sagrada Escripura, sense apartar la vista del vell Fakir. Aquest, en adonar-se'n, començà per alçar la veu i la veu esdevenia cada cop més clara i més vibrant.

El mestre va demanar un dia a la nena si havia après algun fragment de l'Alcorà i, davant l'expectació de tota la classe, Kdiya, ~~recità~~ ^{em recita'} sense vacil·lar, ~~recità~~ prop de cinc cents versicles.

El vell Fakir, mut de sorpresa i d'emoció, s'eixugava les llàgrimes amb la esfilagarsada mànega del caftà.

Els tres germans tornaven a casa pels estrets i tortuosos carrerons de l'antiga ciutadella i la ~~nena~~ ^{Kdiya}, bo i caminant, descobria les misèries del món. Cecs, leprosos, mutilats, i paralítics seien per terra a les cantonades o restaven drets al mig de la calçada.) ^{Amb veu llastimosa} ~~Explicaven~~ explicaven als transeünts els horribles detalls d'aquells mals esgarrifosos que patien. Altres es limitaven a ~~criar~~ ^{criar} demanar :

- Un mos de pa, per l'amor d'Allah!
- Un grapatet de panses, per l'amor d'Allah!
- Un glopet d'aigua, per l'amor d'Allah!

Amb un impuls inesperat, Kdiya es desprenia de les mans de Mahamed i d'Alzadin i corria devers els captaires.

- Tornaré amb un mos de pa i un bol d'aigua del pou, germà.

Mahamed i Alzadin l'havien seguit ^{corrent} i tornaven a ~~agafar~~ ^{aferrar}-la per les mans.

→ No t'hi has d'acostar als captaires, poden encomanar-te un mal.

Però una estona més tard, quan la mare i l'~~avia~~ ^{avia} es distreien, Kdiya s'escapava de casa amb un cistell ; hi duia nous, panses, ^o figues seques, mossos de pa moresc i, a l'altra mà, una ferra amb aigua del pou. Ho repartia entre els malaurats i ells la cobrien de benediccions.

Encara no tenia set anys quan la seva ^{anomenada} de santedat i de saviesa ja començava a ~~estendre's~~ ^{estendre's} per la ciutat i les rodalies. Orbs, sífilítics, leprosos i impeditos l'esperaven a la porta de l'Escola Alcorànica, s'agenollaven als seus peus, agafaven la vora del seu caftà i el besaven, amb l'esperança d'un miracle.

6

Llavors els pares, esfereïts d'aquests contactes, la tancaren definitivament a casa. Aquell patí on havien jugat els seus germans, on ella havia domesticat un llangardaix i contemplat el pas lent de les fornigues i l'esquitllent de les sargantanes, es convertí en la seva presó. Kdija tornà a escoltar cinc voltes per dia la pregària del muecî i a esperar l'arribada dels falziots i de les cigonyes que anunciaven la primavera .

Ja no podia assistir a l'Escola Alcorànica ni aprendre més versicles de l'Alcorà . ^{Aleshores} ~~Llavors~~, el vell alcoranista, desesperat, decidí tancar l'estudi i, amb el permís dels pares, ^{de} Kdija, ^{ella} ~~va~~ ^{va} dedicar-se ^{exclusiva-} ~~unicament~~ ^{exclusiva-} a ~~instruir-la a~~ ^{instruir-la a} ella.

El vell i la nena passaven llargues hores al patí emblanquinat , estudiant plegats les sagrades escriptures.

En l'endemig l'àvia ^{havia} envellit, ja no filava tanta llana com abans ni la mare no ~~donava~~ l'abast a teixir xilaves ^{als} pels tres homes. Kdija es posà al lloc de l'àvia en el filat, ^{també} ajudava la mare en el teixit . Quan, després d'algunes hores d'estudi, el vell alcoranista abandonava la casa, la nena prenia la filosa i el fus i, bo i filant, repetia en veu baixa els fonaments de la religió de Mahoma. Però recordava constantment els seus protegits i els enyorava. Ells seguien gemegant i mendicant pels foscos carrers de la ciutatella i ja ningú no els escoltava ni els consolava.

- Pare, concedeix-me una gràcia, Mai més no et demanaré res.
- Tot el que vulguis, menys sortir de casa.
- Deixa venir a mi els malaurats.

El pare no gosà negar-s'hi i els malalts i els impeditos acudí ~~ppm~~ a casa de Kdija com a un santuari i ella els parlava i els ~~consolava~~ consolava.

*

Kdija ha fet quinze anys : coneix tot l'Alcorà de memòria. La seva fama ja sobreix les fronteres del país, s'escampa, amb una fragància de prodigiosa santedat per tot el món musulmà. Cap membre de la religió de Mahoma, cap fidel del Profeta no pronuncia el nom de Kdija sense besar-se les puntes dels dits,

bo i murmurant : " Que Allah la bene~~fici~~xi "

El vell alcoranista ha mort i, per primera volta en la història de l'islam, els grans dignataris de l'església musulmana han nomenat una dona Fakia, es a dir, mestra de l'Alcorà.

Aquell pati amb les seves altes parets emblanquinades, amb el seu pou i la seva parra centenaris, s'ha convertit en Escola Alcorànica. La freqüenten homes i infants àvids d'aprendre la glòria d'Allah i la vera doctrina del Profeta. Cap d'ells no posa els ulls sobre Kdiya amb cobejança ni desig; cap d'ells no la veu com a una dona jove, ^{impregnada} ~~subscelada~~ de formosor i de dolcesa, sinó com a una santa davant la qual l'instint sexual desapareix ~~mentre es desvetlla la llum de l'esperit~~. Tots l'escolten amb devoció, tots repeteixen, amb ella, les paraules del llibre sagrat. De sol a sol la salmòdia ^{remoreja} ~~zumbeja~~ entre les altes parets del pati, sota el cobricel de l'infinit.

- Allah és l'únic déu, ^{diu l'alcoranista.} ~~afirma ella.~~
- Allah és l'únic déu, ^{reconeixen} ~~repeteixen~~ els deixebles.
- Mahoma és el seu Profeta, ^{afirma ella.} ~~diu l'alcoranista.~~
- Mahoma és el seu Profeta, ^{repeteixen ells} ~~reconeixen els deixebles en veu ferma.~~ amb convicció

Desde les planures de la Xauia, desde la serralada de l'Atlas, de més enllà del Mar Roig i de l'immens Sahara, acudeixen pelegrins en processó ~~maxinterritx~~ ~~maxitx~~: la petita ciutat emmurallada s'ha convertit en una nova Meca.

Però, tot d'una, el Fat ha col·locat Alí davant Kdiya; Alí, el jove foraster de posat decidit, mirada i somriure brillants i llavis carnosos. Es l'únic que no porta turbant, símptoma irrecusable de modernisme. Entre els brillants i voluminosos turbants dels incorruptibles, el fes d'Alí, raig com una rosella ^{d'abril} ~~de maig~~, es destaca insolent, i no menys insolent és la manera un poc fatxendosa de decantar-se'l sobre una cella.

Kdiya pensa que ha vingut ^a ~~per~~ provocar-la. L'esguard de sos ulls malhconiosos, on el foc del ~~la~~ saber encén ^{guspires sobrehumanes} ~~reille~~, es fixa en el d'Alí. Aixeca la mà per a indicar que suspèn la lliçó: tots poden veure que aquesta

mà presenta la ingravidesa i el color d'un petal de magnòlia i, potser també, la seva fragància. Resten com fascinats.

- Voldria saber, diu ella, amb una veu ~~nova~~ ^{amb què veu} ben diferent d'aquella ^(C'Alcoranista) nacionalista, per quin motiu un jove ~~revolucionari~~ ^(nacionalista) s'interessa per les Sagrades Escriitures.

Alí respon:

- Noble Fakia, nosaltres volem ésser lliures i progressius, però no renegats.
- Jo em pensava que éreu vosaltres, els del fes roig, distintiu de rebeldia, els qui preteñeu destruir els vells fonaments ~~de les~~ nostres costums, de les nostres lleis, de la nostra religió....
- No; exclama Alí posant-se dret, d'un salt; No, noble Fakia, nosaltres no volem destruir ^{res} ~~la~~ d'això; lluitem contra el domini estranger per la nostra independència i també contra el fanatisme que fomenta la ignorància i la barbàrie i deshonra l'Islam.

S'aixeca un gran murmurí de protesta entre els deixebles alcoranistes.

- Deixeu-lo parlar; suplica Kdija; deixeu-lo que ens expliqui les seves teories nacionalistes i revolucionàries.

Tots callen, obedients.

Alí passa lentament la mirada per l'assemblea. Aixeca les espatlles, desdenós.

- No, diu dirigint-se a Kdija; no val la pena, no ho comprendrien.
- Ja els homes s'han posat drets, volten Alí amb els punys en l'aire.
- Quina mena de doctrines són aquestes, que no comprenem?
- Es ésser bàrbar i fanàtic, el respectar les tradicions?
- Som retrògades perquè no volem que les nostres dones esdevinguin unes desvergonyides, com les cristianes?

S'agiten braços al volt del cap d'Alí, brillen mirades amb esclat homicida.

Kdija s'esmuny casa endins.

- Mahamed! Alzadin! Ajudeu a aquell jove del fes roig; feu-lo sortir per la teulada.

Ara son tres a lluitar contra els ofesos alcoranistes. A empentes, a cops de colze aconseguen obrir-se camí, entrar dins la casa, tancar la porta de comunicació. Mahamed va davant, puja els esglaons de quatre en quatre, així mateix puja Ali, trepitjant-li els talons, mentre Alzadin guarda la retirada.

Un cop dalt, Mahamed assenyala una cornisa que corre al llarg de la paret: Ali s'hi precipita sense vacil·lacions. De terrat en terrat, de teulada en teulada, ara corrent, ara saltant, uns cops a peu, altres a quatre grapes, aviat s'allunya del barri, potser de la ciutat.

En el pati l'avalot s'ha anant calmant. Kdiya ha assegurat als seus ofesos deixebles que aquell desvergonyit nacionalista no tornarà mai més a l'Escola Alcorànica.

*

Ara, la paraula de Kdiya ja no ressona amb el mateix fervor, ja no ^{se li encén} ~~l'illuix~~ la mirada en recitar els sagrats versicles. La flama roja del fes d'Ali ha deixat com un rastre de llum profanadora en aquell pati consagrat a l'oració.

② Exaltació profana, dubtes, recances, remordiments ~~■~~ enterboleixen ^{son} l'esperit.

① El cel no llueix com abans, el llessamí no exhala aquella flaira tan deliciosa, ~~ja no alegren el seu cor solitari~~ ^{ja no alegren el seu cor solitari} ni el vol lent i feixuc de les cigonyes, ni els xiscles penetrants dels falziots, ~~ja no alegren el seu cor solitari~~.

③ Kdiya ^{està} ~~ha~~ ^{malalt} ~~el~~, sent un fred horrible per tot el cos i, tot d'una, una calor abrasadora. No pot menjar ni pot dormir i les mans, balbes i suades, li tremolen tothora.

Han anat a visitar-la les millors curanderes de la ciutat i també les enzalipadores professionals de la muntanya. Li recepten herbes, bafis, cataplassmes i oracions. ^{Pero} ~~No~~ ^{el} ~~li~~ troben remei adient.

Kdiya perd forces cada dia; la seva pell, abans tivada i rosa, ^{s'ha tornat} ~~és ara~~ groga, flàcida, transparent. Se li ha enterbolit la mirada, se li ha apagat la veu que ^{ara} ja no és sino un murmuri.

La mort no li fa por. S'ha fet traslladar el ja ^{al} pati, i, bo i ajeguda, segueix ensenyant l'Alcorà. Però els deixebles ja no l'entenen; endevinen

abans turgents i rojos, ara en els seus llavis, ~~ava~~ secs i morats, els versicles més coneguts.

Segueixen arribant peregrins de terres llunyanes, Kdiya els esguarda amb amorosa pietat i els somriu, encoratjadora. Ells besen repetides vegades la vora del seu caftan i marxen consolats.

Des de ~~el~~ minaret **próper** el mueftí crida els fidels per a la darrera pregària del dia: la del Maghreb. Kdiya sent: "Allah és gran, Allah és l'únic déu i Mahoma el seu profeta" Ja no es recorda més d'Alí ni de cap cosa d'aquest "Allah és gran. Allah és l'únic déu" repeteix món. Acluca les parpelles i somriu ~~beatíficament~~ amb beatitud

La trista nova s'escampa aviat: ^{la Faxia} Kdiya ha mort. Comencen a arribar els imans i els xatibs, amb el baixà i els caids. Tots es recullen davant del cadàver, tots es freguen respectuosament el front i el pit amb la punta dels dits. També arriben, de terres llunyanes, els alts dignataris de l'Islam, els quals proclamen a Kdiya, santa. I, com a santa, decideixen enterrar-la a la muntanya de Sidi Bou Xaia, al peu de la capella en forma de cúpula on reposa ~~el~~ cos del propi sant.

Embolcallen les despulles de Kdiya en una estora ~~des~~ida i les cobreixen amb el seu propi haik, les col·loquen en un baiard: quatre homes les portaran damunt les espatlles.

Milers de devots de totes les classes socials han acudit a l'enterrament, segueixen el ^{serretre} ~~parat~~ i entonen les absoltes mentre les dones el veuen passar darrera el reixat, de la finestra estant.

^{la comitija} ~~Ha~~ eixit de la ciutadella per la porta del sud: és el primer cop que Kdiya travessa la muralla emmerletada. Mai no havia sospitat ni mai ningú no pensà a parlar-li'n, de l'especte ^{impressionant del paisatge; un dels més grandiosos} ~~grandiosos~~ d'aquelles muntanyes: ^{potser del món;} ~~est~~ un dels ~~més~~ paisatges ~~més grandiosos~~ de l'Àfrica: cimals festonejats de cedres blaus es perfilen damunt d'un cel net i brillant com una turquesa. Rostos prodigiosament maragdins s'estrien de centenars de cascades, torrents i rierols que davallen ^{per} ~~per~~ camí de la plana, ^{per} ~~per~~ primer ^{brogadors en les costes;} ~~després~~ adalerats i renoveses, ^{entre} ~~després~~ assossegats i xiuxiujants, ^{entre} ~~entre~~ dels blatdemorars i dels olivets.

El seguici baixa fins el fons del barranc, serpenteja per la pendent abrupta sense deixar de cantar i pregar. Atravessa el torrent damunt d'un simple tauló col·locat de banda a banda i tots tremolen en pensar que una lleu relliscada o un pas en fals del qui porten el baiard, pot precipitar el cos de la santa a la torrentada.

Però quan comencen de pujar l'olivet que condueix a la capella de Sidi Bou Xaia, les veus tornen a ressonar amb un nou fervor.

Mentre els fossers obren el clot, tothom resta callat, no-més es sent el bleix dels qui **caven**.

L'han soterrada a l'amable ombratge d'una figuera centenària, en companyia d'un pa de blat de moro i un grapat de figues seques: el seu aliment per ^{la} eternitat, ~~vida futura~~.

Ara tornen a la ciutat emmurallada en grups de dos i de tres, xano-xano, pujol avall, pel mig de les oliveres. Parlen del preu del morenc i del sucre candi, de la creixent rivalitat comercial dels israelites, de les properes eleccions de mocàdens...

Tres homes sols han restat prop de la tomba de Kdija: el pare i els dos germans. No parlen, ni pregunten ni ploren. Pensen que algú o alguna cosa, no saben qui ni què, els ^{ha} robat aquell tresor de bondat i formosor: llum dels ~~seus~~ ulls, ^{música} alegria de ~~l'orella~~ oïda, fragància dels ~~seus~~ sentits.

Una estona més tard, ells també emprenen el camí de retorn. Kdija resta sola, per sempre, ~~de punt a eternitat~~.

M E K T U B

Tots els musulmans saben que el destí de cada un ^{de nosaltres} resta inexorablement marcat, en néixer.